Anteckningar från påskdagspredikan 2020-04-26

Undervisning i St Sigfrid inom Påsksöndagens oktav, 16e april 2020

Tredje årgångens texter i 1986 års evangeliebok: Jes 25:8 – 9, 1 Kor 15:12 – 21, Luk 24:1 – 12.

Historikerna säger att kristendomen börjar med och utgår ifrån tron på Jesu uppståndelse.

Det kan spetsas till, som Paulus gör, till att hela kristenheten hänger på en enda spik; den att Jesus verkligen har uppstått från de döda.

Är det inte så, säger Paulus, i dagens episteltext, då talar alla de kristna förkunnarna osanning. Först och främst ljuger vi då om Guds verk, för vi påstår ju att Gud har gjort något som Han inte har gjort. Redan det att vittna falskt mot en medmänniska ansågs i Israel som förkastligt. Ännu värre vore att vittna falskt mot Gud själv!

Bilden är en gatuaffisch från Jerusalem med en kitschig, men triumferande uppstånden Jesus

Dessutom luras oskyldiga människor in i kristendomen på falska premisser. De blir del av en grupp som är misstänkt av den romerska staten och det civiliserade samhället. De riskerar att utsättas för förföljelser och lidanden och utlovas i gengäld ett evigt liv efter uppståndelsen från de döda. Något som aldrig kommer att äga rum om inte Jesus har uppstått. Därför resulterar förkunnelsen i att det skapas en grupp stackare till människor som förlorar allt utan att vinna något. Definitivt några att tycka verkligt synd om!

Frågan om Jesus uppstått från de döda är därför brännande. Paradoxalt nog är det emellertid inte den första frågan vi måste ställa ikväll. Först måste vi veta om Jesus faktiskt har dött. För om han inte dog, uppstod han ju inte heller från de döda!

Däremot behöver vi inte gå ett steg till tillbaka och undra om Jesus faktiskt levt. Det finns så många olika antika källor som nämner honom att historikerna är överens. Jesus har funnits. Han är född omkring början av vår tideräkning och uppvuxen i Nasaret i Galiléen, anser de vara säkerställt. En utbildning till timmerman har han i trettioårsåldern lämnat och börjat en tillvaro som kringvandrare undergörare och lärare med egna lärjungar.

Hans undervisning var en spännande blandning av sådant som andra judiska riktningar lärde ut och av egna unika bidrag. Ingenting av det han sa var i sig otänkbart någonstans i den stora paletten av olika judiska riktningar, men av olika anledningar kom de styrande att se honom som ett hot. Han arresterades, anklagades för att vara en upprorsmakare, överlämnades till landshövdingen Pontius Pilatus, misshandlades och korsfästes fredagen den 3 april år 33.

Historikerna noterar att övergången till livet som kringvandrande förkunnare inte verkar skett av Jesu eget val. Istället kommer han till sin syssling Johannes vid floden Jordan, pekas ut av honom och underordnar sig genom att döpas av Johannes. Detta är inte sådant som vanligen skildras i den tidiga kejsartidens biografier, noterar historikerna, som vet att i samtida levnadsteckningar skildras alla stora hjältar som formar sina egna liv och styr andras. Johannesdopet blir en slags pinsamhet.

Den är oväntad i skildringen, en händelse ingen förväntas ha hittat på. Därför är historikerna extra säkra på att det verkligen inträffat!

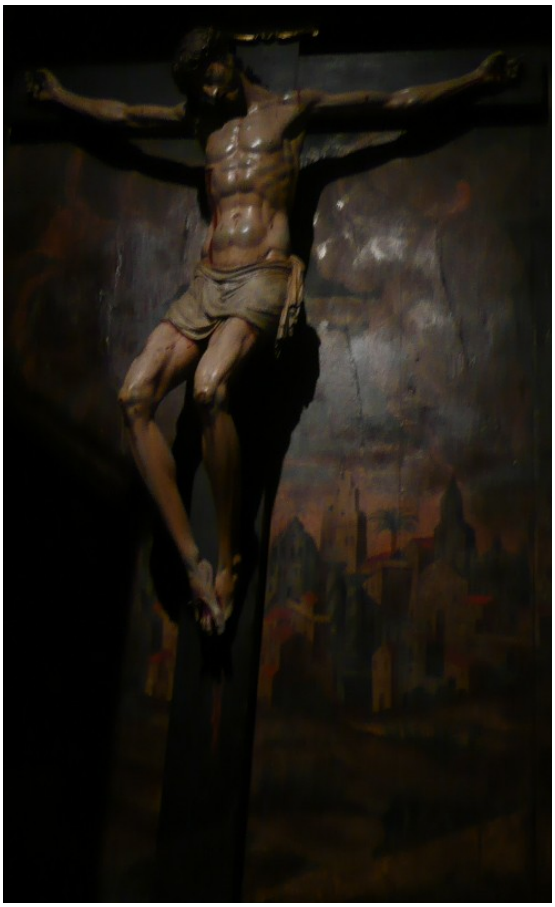

Foto: Katedralen i Oviedo, Spanien

Jesus har alltså levt, dömts och korsfästs av Pilatus, så lär oss de eniga historikerna. Åter då till vår fråga om han verkligen har dött på korset. Evangelisten Markus, som anses vara den som först skrev en biografi över Jesu liv, berättar om hur Josef från Arimatea kom till Pilatus. Josef bad att få ta hand om Jesu döda kropp och begrava den. Pilatus, som visste att korsfästa män kunde leva i dagar innan döden kom som en befriare, tvivlade på att Jesus verkligen var död efter bara ungefär sex timmar på korset. Pilatus sände bud till avrättningsplatsen för att försäkra sig om att Jesus verkligen hade dött.

Att korsdöden var lång och utdragen visste även Jesu motståndare bland de judiska ledarna, och de ville ha honom röjd ur vägen så fort som möjligt. De övertalade Pilatus att ge order om att de tre korsfästa männens ben skulle slås sönder för att påskynda döden. Läkarvetenskapen kan berätta att vad som händer är att tusentals små benfragment följer med blodflödet upp mot hjärtat, och bildar en oerhört mängd konstgjorda blodkroppar. Offren förblöder alltså inte, utan dör av att blodomloppet abrupt stoppas.

När Pilatus order kom till avrättningsplatsen var Jesus redan död, berättar Johannes, den ende av evangelisterna som själv var ögonvittne till Jesu lidande. Läkarvetenskapen berättar för oss att en av de händelser som följer på en korsfästelse är att offrets hjärtsäck långsamt fylls med blod och gör det allt svårare för hjärtat att orka slå. Johannes skriver om att ett romerskt spjut stacks upp i Jesu sida och ut kom blod och vatten.

Läkarna förklarar för oss att när den korsfästes hjärta en gång stannat och allt blev stilla, sjönk de röda blodkropparna till botten och lämnade klar blodplasma ovanpå. Spjutet som stuckits in hade punkterat hjärtsäcken och dess röda, sedan vita, innehåll tömdes ut. Johannes observation bekräftar att Jesus inte bara hade dött, utan redan hade varit död en tid när detta hände.

Nu är det inte läkarvetenskapens genomgång av evangelisternas berättelser som är det starkaste av argumenten för att Jesus faktiskt dog av korsfästelsen, utan det kommer från romarna själva. För att sätta skräck i judarna korsfäste de nämligen regelbundet människor utanför det belägrade Jerusalem sommaren år 70.

Historieskrivaren Flavius Josefus, som befann sig i det romerska lägret, fann till sin fasa några av sina vänner uppspikade på romerska kors. Med sina kontakter hos befälhavaren Titus, fick han dem nedtagna från korsen, men trots den bästa läkarvård som stod till buds kunde de inte räddas till livet. Enbart några timmar på korsen hade gett dem så allvarliga inre skador att de inte överlevde.

Därför kan vi alltid frimodigt instämma i trosbekännelsens ord om Jesus att han är korsfäst, död och begraven!

Det innebär att de som tänker sig Jesus vara medvetslös, men vid liv, när han läggs i Josef från Arimateas grav, tyvärr måste sägas ha fel. Även om han nu vore vid liv, hur skulle han efter den oerhörda misshandel han har utsatts för, orka flytta undan stenen som rullats framför graven och gå därifrån?

Det finns belagt att människor med metoder som liknar vissa delar av yogan kan sakta ner puls och andning med vilje. Personer som råkat ut för olyckor har på så sätt lugnat ner blödningar och levt tillräckligt länge för att en ambulans skulle hinna fram och rädda dem till livet, medan vi andra nog redan skulle ha varit döda. Däremot finns det inga rapporter om att någon först stängt av kroppens alla viktiga funktioner och sedan satt igång dem igen i ett läge där kroppen redan var så allvarligt skadad som Jesu, och sedan gått sin väg utan någon som helst läkarvård.

Vi måste därför bestämt hävda att Islams påstående att Jesus aldrig dog och den av österlandet inspirerade tanken att Jesus mellan tolv och trettio års ålder varit i Indien och blivit yoga-mästare, och med den kunskapen överlevt misshandeln, båda saknar rimlig grund.

Tillsammans med de historiker som är eniga om att Jesus dömts och avrättats av romarna, kan vi nu också enas om att han faktiskt dog.

Med det finns det då alltså en möjlighet att Jesus uppstod från de döda. Evangelisterna berättar om hur några kvinnor är de första som ser Jesus vid liv igen.

Enligt evangelietexten, skriven av Lukas, har Jesus lagts i graven strax före en stor judisk sabbat. Därför hanns det inte med att fullgöra alla judiska begravningssederna. Kvinnorna kom därför tillbaka direkt efter sabbaten för att göra allting klart.

Foto: De klippor Jesu grav huggits ut ur, i gryningen i Jerusalem

I inledningen till sitt evangelium förklarar Lukas att det är skrivet för att visa hur tillförlitlig den kristna förkunnelsen är och att han noga tagit reda på allting innan han skrev. Ett tecken på detta är hur Lukas räknar upp vilka kvinnorna är, som kommer till graven. Där är Maria Magdalena, av alla kvinnliga lärjungar den mest kända och Johanna, som Lukas tidigare presenterat som hustru till en av kung Herodes Antipas förvaltare. Där är också Maria, Jakobs moder, någon som av den mycket korta benämningen att döma måste vara känd för evangeliets tänkta målgrupp. Själva vet vi däremot inte vem hon var, bland annat på grund av att båda namnen Maria och Jakob var väldigt vanliga vid den här tiden.

Just det faktum att det är kvinnor som först berättar om att Guds änglar visat den den tomma graven och att de sedan själva sett Jesus, är värt att notera. Ingenstans i den romerska världen hade kvinnor någon direkt framträdande offentlig roll. I Israel skulle de inte ens få vittna inför domstol. Detta är alltså en annan av de pinsamheter som knappast kan vara påhittade. En författare skulle helt enkelt inte komma på idén att låta den uppståndne Jesus först mötas av kvinnor. Istället skulle det vara en exemplarisk lärjunge, som förstått Jesu förutsägelse om att han skulle ligga tre dagar och tre nätter i graven – om evangelisterna hittat på, alltså.

Lägg märke till att kvinnorna kom till graven för att fullborda en begravning. De kom inte med en förväntan om att Jesus kanske levde, trots allt, som övergick till virriga tankar. De kunde inte ens i sin vildaste fantasi tänka sig Jesu uppståndelse på påskdagens morgon. De hade ju sett honom dö.

Att de upplevde en hallucination kan vi också utesluta. Hallucinerar gör man nämligen inte i grupp. Det är ett fenomen som sker enbart inne i en enda människas huvud, vanligtvis under påverkan av kemiska ämnen, uttorkning eller solsting. Hallucinationer är inga kollektiva fenomen.

Den bästa förklaringen till vad som beskrivs och hur det beskrivs är att Jesus faktiskt uppstått från de döda och att det var i det närmaste en chock för kvinnorna. Vittnespsykologin lär oss att flera personer som sett samma dramatiska händelse kommer att återge den lite olika. Återigen så tyder evangelisternas samlade berättelser på att de bygger på autentiska ögonvittnesskildringar. Här har inte kokats ihop och spridits ut en osannolik historia som alla noggrant hållit sig till. Istället talar just olikheterna för att vittnesmålen faktiskt är sanna!

Till detta kommer förstås lärjungarnas totala förvandling från skrämda, vilsna och ledsna män till så modiga och självuppoffrande att de alla var redo att dö för övertygelsen att de sett Jesus vara uppstånden från de döda.

För att sammanfatta forskningsläget, så har varje nytt projekt som tagit sig an händelseförloppet lagt nya argument till varför de kommit fram till samma slutsats som förut, men aldrig hittat skäl till att omvärdera slutsatsen: Jesu dog och Jesus uppstod!

När vi därmed får vara helt säkra på att kristendomens utgångspunkt och rot är välgrundad och sund, kan vi avsluta med förutsägelserna i den gammaltestamentliga texten, som berättar vad det innebär för oss att Jesus uppstått. Gud förintar döden. Han förbereder för den dag då vi alla ska få uppstå, då när Han ska torka av alla tårar från våra ögon och då vi ska få ge gensvar med jubel och glädje över att han har frälst oss från allt ont!

Så får vi göra som Petrus som i evangelietexten fylls av förundran när han ser att graven är tom och den dyra linnesveningen ligger kvar, och följa hans exempel och gå glada ut, fyllda av förundran över vad Gud kan göra – för, för Honom är ju ingenting omöjligt!

A M E N

Foto: Pilgrimernas kyrkogård, Oviedo Spanien. Här begravdes de som kom för att be Gud bota dem från sjukdom, men som inte blev bönhörda här på jorden. Ett olivträd, berömt för att leva flera tusen år, har planterats bland de döda för att påminna oss alla om att det finns en uppståndelse och ett evigt liv!